naar één Gereformeerde predikatie in een andere Kerk gaat hooren, mag niet. Zulk een afsnijding is toch dan alleen geoorloofd, wanneer iemand door onkerkelijken wandel of leer toont geen geloovige te zijn. En daarvan is hier geen sprake.

Maar wat in eenvoudige gemeenteleden als een zwakheid kan gedragen worden, kan natuurlijk niet geduld worden in de ambtsdragers der Kerk, die een goed voorbeeld voor de kudde des Heeren hebben te zijn en wier verantwoordelijkheid daarom te grooter is. Het is daarom zeker niet te dulden, dat een predikant onzer Kerken in een Hervormde Kerk optreden gaat om daar het Woord te bedienen, evenmin als omgekeerd een Kerkenraad zou mogen toelaten, dat een Hervormde predikant in onze Kerken den dienst des Woords waarnam. Als toehoorder kan men een openbare godsdienstoefening in een andere Kerk bijwonen, maar wie daar als prediker optreedt, doet dit altoos *op gezag en last van die Kerk*, zoodat hij daarmede deze Kerk als een ware Kerk van Christus erkent. Zoolang nu zulk een Kerk zich buigt onder het goddelooze gezag der Synodale organisatie en daardoor zich schuldig maakt aan aantanding en verzaking van Christus Koningschap over zijne Kerk, kan men niet in den dienst van zulk een Kerk optreden, zonder mede aan die zonde schuldig te komen staan. Bovendien, indien men één Zondag in de Hervormde Kerk het predikambt kan waarnemen, dan kan men dit evengoed elken Zondag doen en in deze Kerk predikant worden. Principieel maakt dit geen onderscheid. Erkent men nu, dat men in de Hervormde Kerk geen predikant zou kunnen worden, omdat men daarmede zijn standpunt verloochenen zou, dan kan men ook niet voor één Zondag als predikant dezer Kerk optreden. Men kan naar Christus woord niet twee heeren tegelijk dienen.

Wel heeft men hiertegen opgemerkt, dat een predikant toch overal, waar de gelegenheid zich voordoet, het Evangelie mag verkondigen, en dat de Apostelen dit ook gedaan hebben, toen zij in de Joodsche Synagogen optraden, maar dit argument houdt geen steek. Het Evangelie verkondigen mag men zeker overal, maar zoodra men dit *ambtelijk doet* in een vergadering der gelooVigen, — en dit geschiedt wanneer men in een Kerk optreedt om daar het Woord te bedienen — dan mag men dit niet doen, of men moet daartoe een wettige roeping hebben. Die wettige roeping heeft een predikant in onze Gereformeerde Kerken alleen voor *deze Kerken*, maar niet voor een optreden in de Hervormde Kerk. Wil hij daar als predikant optreden, dan kan hij dit alleen doen krachtens een roeping, die hij daartoe in deze Kerk ontvangt. En nu voelt toch ieder, dat een predikant onzer Kerken, die een roeping naar de Hervormde Kerk aannam, daarmede vanzelf zou ophouden predikant in onze Kerken te zijn. Men kan niet predikant in twee Kerken tegelijk wezen.

Ook het beroep op wat de Apostelen deden gaat niet op, om tweerlei reden. Vooreerst omdat de scheiding tusschen de Christelijke Kerk en het Jodendom toen nog niet voltrokken was. De Apostelen behoorden nog tot het Joodsche volk, onderhielden nog de Mozaïsche wet, namen zelfs nog deel aan den eeredienst in den Tempel. Voor ons kerkelijk leven kan dit geen richtsnoer wezen. Zoodra de scheiding tusschen Jodendom en Christendom naar Gods raad voltrokken was, zien we dan ook, hoe de Apostelen met het Jodendom breken. Wat vroeger geoorloofd was, zou toen een verzaking van het Christendom geweest zijn. Paulus, die eerst Timotheus om der Joden wil besnijden liet, schreef later aan de gemeente der Galatiërs, dat wie zich als Christen nog besnijden liet, Christus verloochende. En in de tweede plaats moet, wat het optreden der Apostelen in de Synagoge betreft, wel in het oog worden gehouden, dat daarvoor geen ambtelijke aanstelling door de Synagoge noodig was, maar ieder aanwezige daarin het woord mocht voeren. Niet als dienaar van den Joodschen godsdienst, niet als door de Synagoge gelijkte Rabbi's traden de Apostelen in de Synagoge op, om daar een stichtelijke toespraak te houden, maar als Apostelen van Christus, om aan de Joden het Evangelie van Christus te verkondigen en hen van het Jodendom af te brengen. Een reformatorische daad, die dan ook tot gevolg had, dat al spoedig heel de hierarchische macht van het Jodendom zich daartegen verzette en de Apostelen naar Christus' woord uit de Synagoge werden uitgeworpen. Van dit alles nu is bij het optreden van een predikant onzer Kerken in de Hervormde Kerk geen sprake. Wel vere, dat zulk een optreden reformatorisch zou werken, heeft het juist omgekeerd tot gevolg, dat de gemeente in slaap wordt gesust. Het feit, dat een Gereformeerd predikant in hun kerkgebouw optreedt, versterkt hen in de meening, dat hun Kerk toch waarlijk zoo verkeerd niet is.

Zoo ligt in dit optreden in de Hervormde Kerk dus, ook al is dit niet zoo bedoeld, een beginselverzaking. Het ruilen van de kansels is altijd een teeken van verslapping en inzinking van het kerkelijk leven geweest. De grenslijn tusschen de Kerken wordt daarmede weggedoezeld. En het Calvinisme heeft nooit in de wegdoezeling van de grenslijnen maar juist in een scherp trekken van deze lijnen zijn kracht gezocht.

Calvijn, die op verzoek van een Roomschen bisschop een predikbeurt in de Roomsche Kerk zou waarnemen, is een ondenkbaarheid. Of het moest geweest zijn, om in die prediking met al de scherpte van zijn woord de zonde der Roomsche Kerk in het licht te stellen.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van de Lier postwissel groot f 5.

Ds. J. H. Houtzaagers.
Kootwijk. *Voorzitter*

Leestafel.

G. G. van As, November-Alarm. J. H. Kok, Kampen 1919.

Alarm, letterlijk »wapenkreet" en dan »overdrachtelijk »dreigend gevaar." In dien overdrachtelijken zin is Alarm in den hoofdtitel van dit boek bedoeld, want November-Alarm vindt zijn nadere verklaring in den ondertitel: De revolutie-bedreiging in Nederland Nov. 1918. Het gaat dus over de in Nederland toorlevende »roode week" met wat daar in tijd aan voorafging en op volgde.

November-Alarm, door de goede zorgen van den heer J. H. Kok, mooi gedrukt en fraai gebonden, is zooals ook al op het titelblad staat, 'n Gedenkboek, saamgesteld door G. G. van As, Lid der Hoofdredactie van *De Nederlander*.

De heer van As, dien wij ook kennen als romancier, ik denk onder meer aan zijn: De lichte last, heeft dit werk hoofdzakelijk saamgesteld uit de persberichten, die vóór en na de »roode week" het publiek van de gebeurtenissen op de hoogte hielden. Kamerverslagen in de lag- en weekbladen van verschillende richting waren zijn bronnen en hoewel de schrijver niet onder stoelen en banken steekt aan welken kant zijn sympathieën liggen, is zijn beschrijving van wat gebeurde toch vrij objectief gebleven. Het Lid der Hoofdredactie van *De Nederlander* verdwijnt in November-Alarm wat ik zou willen noemen simpele journalistiek. De heer Brusse, de feuilletonist van de *N. R. Ct.*, zou het waarschijnlijk anders gedaan hebben, en de heer van As, die ook letterkundige en romancier is, had het ook anders kunnen doen. Toch is het hem, door een goede groepeering van de feiten en om de »roode week" met haar »revolutiebedreiging", waardoor dit gebeurde in zijn verband van oorzaak en uitwerking, van grond en gevolg naar voren komt, gelukt om zijn lezers een klaar en duidelijk inzicht in dat gebeuren te geven.

Doel van dit boek is, zooals reeds uit den naam »Gedenkboek" blijkt en de Schrijver het bovendien op p. 215 zegt, »om te doen gedenken", »Opdat wij niet zullen vergeten wat in het jaar 1918 tegen land en volk werd ondernomen, hoe God de Heere ons redde van boozen aanslag, en hoe ons volk zijn dank uitsprak aan God en zijn leiders, die het wisten te houden in het goede spoor".

* * *

Van de XIV hoofdstukken waarin van As zijn boek verdeeld heeft, dienen de eerste twee om, opdat niet in de oorzaak van, dan toch in wat een onzent aanleiding tot »de revolutie-bedreiging" is geweest, inzicht te geven. Die twee hoofdstukken heeft hij betiteld: De Revolutie in Duitschland (I) en De Harskamp-Muiterij en hare gevolgen (II).

Het eerste beschrijft in het kort hoe, nadat Duitschland zich genoodzaakt had gezien »voor de meerderheid zijner overwinnaars te bukken" en dan ook de onderhandelingen over den wapenstilstand begonnen waren, de Keizer op Zaterdag 9 November besloten had van zijn troon afstand te doen, den Zondag daarop in ons land kwam en de regeering in Duitschland was overgegaan in handen van het Socialistische Driemanschap Ebert, Scheidemann en Landsberg, onder toezicht van den Arbeiders- en Soldaten-Raad te Berlijn.

De revolutie in Duitschland had haar beslag gekregen.

In het tweede hoofdstuk gaat de schrijver enige dagen in het verleden terug en vertelt dan van de niet geringe ontsteltenis, in den ande op 27 October gewekt door de bulletins in de bladen omtrent de muiterij in de Harskamp op 25 en 26 October. Een ontsteltenis, nog vermeerderd toen men later ten onzent vernam van wat aan de revolutie in Duitschland was voorafgegaan, en de vrees daardoor gewekt, »dat de kiemen van revolutie als verzet onder de militairen, daar zoo welig opgeschoten, ook naar ons land zouden overgewaaid zijn." Toegekomen, in dit hoofdstuk, aan de »gevolgen" van de Harskampmuiterij, verhaalt van As o.m. dat de heer Wijnkoop deze muiterij in zijn orgaan De Tribune »het schitterende wapenfeit van het Bolsjewisme" noemde. Iets wat door den heer Troelstra werd ontkend en bespot. Toen echter het gebeuren in de Harskamp in de Tweede Kamer aan de orde kwam en in verband daarmee het handhaven van den Opperbevelhebber, Generaal Snijders, toen, zoo toont de schrijver uit de Handelingen aan: »liet de heer Troelstra zich voor de eerste maal uit op een wijze, die deed vermoeden, dat de gebeurtenissen in het buitenland haar werking op zijn geest begonnen te doen gevoelen." »En", zoo schrijft hij eenige bladzijden verder waar hij dat evenzeer documenteert, »reeds op dezen Sen November voelde de heer Troelstra in zich de talenten van den revolutie-leider ontwaken."

* * *

De volgende vijf hoofdstukken (III—VII) brengen ons, zoo door wat zij bevatten over de »parlementaire getuigenissen" in de Tweede Kamer, als over de actie der sociaal-democraten *in* de roode week." In III: De actie in het land, bepaalt de auteur zich tot de actie in den eigen kring der sociaal-democratie, en toont dan weer uit de stukken aan, »dat de S. D. A. P. het oogenblik gekomen zag om, naar Duitsch voorbeeld, in Nederland de »proletarische revolutie" door te voeren, als het kòn zonder, maar anders mèt geweld."

Was reeds vroeger door de S. D. A. P. besloten tot het houden van een Congres op 24 November, op Zondagavond 10 November, werd te Rotterdam in het gebouw »Voorwaarts" door een vergadering van het Partijbestuur, en het Ned. Verbond van Vakvereenigingen uit de groote steden besloten het Congres een week te vervroegen. De S. D. P., de Communistische groep van den heer Wijnkoop, had daarentegen haar op 9 en 10 November aangekondigd Congres te Leiden tot 16 en 17 Nov. verdaagd. In die Zondag-avonden nachtvergadering der S. D. A. P. werd een »program van eischen" opgesteld, dat in Het Volk werd afgedrukt en met zijn 15 eischen, op p. 26 en 27 van November-Alarm in extenso is overgenomen. Ter ondersteuning van deze eischen zouden in den loop der week, in alle groote steden volksvergaderingen worden gehouden.

In die welke op Maandagavond 11 November te Rotterdam werd gehouden, hield Mr. Troelstra, de leider der S. D. A. P., een rede, welke men op p. 28—34 in haar geheel overgedrukt uit Het Volk, lezen kan. Mr. Troelstra betoogde daarin, dat in Nederland een revolutionaire toestand was, die de arbeidersklasse voor de geweldige taak stelde te grijpen naar de macht. Verder, dat het niet moest als in Rusland waar de bolsjewiki de macht hadden veroverd en pogen te verdedigen, doch waar het oekonomische leven nu totaal was gedesorganiseerd. Maar dat het hier moest »indien de bourgeoisie toont te begrijpen, dat de historische ontwikkeling ons de macht in handen heeft gebracht", — door een langs organisatorischen weg tot stand brengen wat noodig is. »Wij hebben", zoo zei de heer Troelstra, geleerd van het Russische bolsjewisme. Een Nederlandsche revolutie kan en mag daarvan geen navolging zijn". En naar tegen over zijn weg waarin het moest, dien te hebben gesteld van den Bolsjewiek Van Ravesteyn en diens mede-redacteur van De Tribune »Orgaan van de Communistische partij in Nederland (vroeger S. D. P.) den heer Wijnkoop, en er op gewezen te hebben, dat deze partij slechts 1039 telt, eindigde hij met de leuze: Revolutie zonder anarchie!

Na Mr. Troelstra sprak daarop de heer Heijkoop. »Er was verschil in haaststocht, in toon (Heijkoop deed het »op z'n bootwerkers", maar er bleek geen verschil in opvatting: de S. D. A. P. zag haar oogenblik gekomen om naar Duitsch voorbeeld in Nederland de »proletarische revolutie doorte voeren." (p. 38). Men wilde niet vooruitloopen op het Congres. Daar zou, zoo zei de heer Troelstra, de vraag beantwoord worden of de Nederlandsche moderne arbeidsbeweging het aanzijn zal geven aan arbeiders- en soldatenraden. Het leger, zoo werd verzekerd, zou ten allen tijde staan achter de moderne arbeidsklasse van Nederland, en volgens den heer Heijkoop zou de burgerij niet meer kunnen steunen op de politie. Zijn vraag aan de vergadering: »Zijt ge bereid ons te helpen ter vestiging van de dictatuur van het proletariaat?" werd met een ovatie beantwoord en tenslotte werd, onder gejuich, een motie aangenomen, waarin o.m. »het vertrouwen werd uitgesproken, dat de Nederlandsche arbeidersbeweging, op haar Congres den weg zou aanwijzen waarlangs de arbeiders deze strijd voor dit program (het manifest met zijn 15 eischen) zullen voeren.

In een der andere zalen te Rotterdam verzekerde op dienzelfden Zondagavond van 10 November Mevrouw Suze Groeneweg, dat de politie niet meedeed en dat het leger niet meer van de bourgeoisie was. En als haar meening sprak zij uit: »Wij zullen zonder geweld overwinnen en de mogelijkheid is er, maar zoo niet, dan met onze volle kracht er op los."

* * *

In de nu volgende hoofdstukken: De bedreiging in de Kamer (IV), De bedreiging beantwoord (V), De bedreigde wankelt (VI) en Schaper's moeilijke taak (VII), gaat het over wat ik hierboven noemde de »parlementaire getuigenissen" in de Tweede Kamer.

Hoofdstuk VIII: Het Land in bedreiging, gaat dan over de tegenactie der Katholieke en Protestantsche partijen, die de actie der sociaal-democraten, na het ruchtbaar worden der in hoofdstuk III beschreven »alarmeerende Rotterdamsche redevoeringen", had doen opleven. In hoofdstuk IX gaat het over: Het Rotterdamsche Congres, »dat den keer, die reeds, door het wankelen van den Bedreiger, den heer Troelstra, in de Kamervergadering van Donderdag 14 November, werd opgemerkt, volkomen bevestigde." Dit hoofdstuk vormt dan den overgang tot de laatste vijf van het boek, waarin men, door de beschrijving van het zoo spontane huldebetoon aan onze Koningin als de draagster van het souvereine gezag, naar de bedoeling van dit boek opgewekt wordt tot een dankbaar gedenken, dat, zooals van As terecht schrijft, »God de Heere ons redde van boozen aanslag tegen land en volk ondernomen." Dan, over wat de geachte schrijver in zijn leeswaardig November-Alarm over dit alles mededeelt ook maar beknopt, doch zoo, dat het aan de duidelijkheid geen schade doet, iets te zeggen, heb ik nog een Leestafel noodig.

G.

Uit de Pers.

In de *Bazuin* schreef Prof. Dr. Honig ditmaal over ons historisch verloop.

Zie 't hier:

»Groot is de zegen geweest, die op den arbeid van Kuyper en die mannen, welke onze trouwe God in Zijne gunst ons als leidslieden en voorgangers geschonken heeft, heeft gerust.

Wie den tegenwoordigen toestand in ons vaderland vergelijkt bij dien van honderd jaren geleden, wat zeg ik, bij dien van vijftig jaren geleden, zinkt in aanbidding neer voor dien God, die wonderen wekt, en die gedachtig geweest is aan de smeekingen, welke in den tijd der hangste vervolging door onze bloedgetuigen tot Hem zijn opgezonden. Het gelaat van ons volksleven is zoo veelszins in betrekkelijk korten tijd veranderd, dat ge onwillekeurig fluistert: Hij maakte, Hij die heerlijk is, zijn wonderen een gedachtenis.

Onder 's Heeren voorzienig bestel heeft hiertoe in hooge mate bijgedragen het feit, dat Kuyper wist te spreken in een taal, welke ons volk verstond.

De gereformeerde belijdenis heeft zoo diep haar stempel op onze natie gedrukt, dat in Nederland op religieus gebied de gereformeerde leer het echt nationale genoemd kan worden. Door talentvolle mannen moge in fraaien stijl het christendom zijn bepleit naar de opvatting van Schleiermacher, van Vinet en van het apologetische standpunt uit, onder het belijdende deel der natie hebben hunne denkbeelden niet kunnen wortelschieten. En de voortspelling is niet te gewaagd, dat het ook in de toekomst niet het geval zal zijn.

De Ethische richting nam de plaats in van den eenmaal roobloedenden modern-supranaturalistischen kring.

Deze richting zag haar invloed aan de universiteit steed-, en vooral in de laatste jaren, sterk toenemen. Zij bezit verschillende bekwame mannen. Predikers ook, die in pikanten vorm hunne rede weten in te kleeden en die met de in- en uitheemsche letterkunde vertrouwd zijn.

Maar hun invloed was en bleef gering. De eene groote stad na de andere sluit hare kansels voor de predikanten dezer richting. En betrekkelijk klein is ook het aantal dorpen, waar deze predikers worden begeerd. Veel invloed in de andere sferen des levens wordt ook niet door hen uitgeoefend. Over 't algemeen kan gezegd, dat deze richting staat buiten het volksleven. Deze richting was en bleef een plant, welke op onzen bodem niet tieren wil.

Reeds hierin ligt eene beteekenisvolle aanwijzing voor onze studeerende jongelingschap; voor onze jonge mannen en jonge meisjes, die meer uitgebreid of middelbaar of gymnasiaal onderwijs ontvingen; voor onze predikanten, juristen, literatoren en medici. Wie waarlijk ten goede op ons volksleven inwerken wil, bedenke wèl, dat hij zich isoleert van de gereformeerden en van hen, die op elk levensterrein zoo machtige en zoo zegenrijke actie ontwikkelen, zoodra hij den voet zet op den weg van de ethische richting. Nu willen onze jongeren dit geenszins. Volkomen ter goeder trouwe verklaren ze, dat ze wenschen te volharden bij de gereformeerde leer. Maar om bij die leer te kunnen volharden, moet men haar eerst goed kennen. Moet men ernstige studie van haar hebben gemaakt. Moet ze vleesch en bloed in ons zijn geworden. Moet ze zooals men thans gaarne zegt, ons persoonlijk bezit zijn geworden — of, om de taal van het volk te spreken, moet ze bij bevinding worden gekend. Bloot verstandelijk geloof was en is volgens de gereformeerden niet het ware. Bloot uitwendige toestemming van de belijdenisschriften der gereformeerde kerken was en is volgens gezegdheidende gereformeerde theologen en predikanten nimmer genoeg om de zaligheid te beërven. Wedergeboorte is onmisbaar. Kennis van en droefheid over de zonde. Behoefte aan de vruchten van Jezus' borgtochtelijk lijden en sterven. Liefde tot en overgave aan den Zaligmaker. Innige begeerte aan de werking des Heiligen Geestes in eigen hart en leven. Een zich voeden met de Heilige schrift. Lust en liefde tot Gods geboden. In één woord: zulk een inleven in het Gereformeerde belijden, dat we een vasten grond voelen onder onze voeten, dat we rust en vrede vinden voor het hoofd en hart en leven, dat we ons denken en willen stellen onder de tucht des Geestes en het gezag van Gods Woord. En nu wordt (al is de intentie over 't algemeen nog zoo nobel) uit gebrek aan levenservaring, uit jeugdige overschatting van eigen inzicht, en onder den invloed van de schoonschijnende hypnotiseerende voorstelling dat men van alle richtingen reeds vroeg kennis moet nemen en dat, wie nimmer ernstig twijfelde, een vrij waardeloos geloof heeft, wel eens vrij geregeld de lectuur van de ethische richting ter hand genomen en vrijvuldig aanraking met de voormannen der ethische richting gezocht, alhoewel het nog ontbreekt aan het volle contact met het gereformeerde belijden, en het waarlijk leven uit de Calvinistische levens- en wereldbeschouwing. En vrage men zich nu eens ernstig af, of dit niet verwarrend, niet schadelijk, niet van het gereformeerde volk verwijderend werken moet? En stelle men zich voor Gods aangezicht ook deze tweede vraag: Of de Heere er ons niet iets, neen veel meer heeft te zeggen, dat in ons land op Christelijk erf het gereformeerde — het nationale is; dat de ethische richting aan ons volksleven schier geheel voorbijgaat; dat en in de 16de en 17e en in de 19e eeuw het Calvinisme aan ons volk op religieus, op zedelijk, op theologisch en op zoo menig ander gebied zoo rijken zegen heeft gebracht.

Zou zonder de actie der gereformeerden — ik gebruik natuurlijk het woord Gereformeerden hier niet in kerkelijken, maar in confessioneelen zin — ons land met Schölen met den Bijbel overdekt zijn; het kerkelijk leven tot zoo breede ontplooiing gekomen zijn; de Theologische School gesticht en de Vrije Universiteit verrezen zijn; onze jongelingschap georganiseerd en vreelsma uitnemend voor haar levenstaak door catechisatie en vereeniging voorbereid zijn; onze christelijke arbeiders zóó trouw aan den Bijbel gebleven, zoo talrijke stichtingen van barmhartigheid gebouwd zijn; de missie in onze koloniën zooveel krachtiger dan te voren zijn; en — laatst maar waarlijk niet 't minst — op wetenschappelijk, politiek en social gebied de groote betreekenis van de christelijke levens- en wereldbeschouwing zoo helder in het licht getreden zijn?

Maar ik keer tot mijn uitgangspunt terug.

Kuyper heeft door de Standaard en de Heraut, door zijne redevoeringen en geschriften, zoo verstrekkenden invloed geoefend, doordat hij zich bewoog op de historische lijn, zich aansloot bij de schoonste tradities van onze christelijke natie, vertolkte wat leefde in het hart van het vrome volk, en ten koste van veel smaad en miskenning en achteruitzetting, principieel de tegenstelling tusschen het christelijke en moderne denken aanwees.

Hij deed het in een taal, die zoo dikwijls reeds van de meest verschillende zijden geprezen is, dat herhaling hiervan geheel overbodig is.

Hem te lezen was voor tienduizenden uit alle standen een genot. En het schoone enthousiasme en de heilige bezieling, waarvan zijn artikelen doorgloeid waren, hebben onder den zegen Gods een vuur ontstoken, dat de tegenstanders telkens weer met verbazing vervulde.

Dit snijdt hout, en ook onze jonge Theologen zullen voor de Gemeente de winste doen toenemen, zoo ze hierop acht geven.

Voor Kinderen.

VIJAND EN VRIEND.

XIX.

Tegenslag.

Hij antwoordde dus alleen:

»'t Is anders geen tijd om groote zaken te doen mijnheer. De meeste smids klagen steen en been, en ook op de fabriek heerscht slapte. Maar misschien heeft de baas dien u bedoelt, geld, en dan verandert het."

»Neen" zei de heer, »maar wel een goede, drukke zaak."

»Dat kan zijn, maar een zaak kan verloopen."

»Wel" was het antwoord, »ik dacht dat baas Peter steeds vooruit ging."

»O, bedoelt u hem; daar spreek ik liefst niet over. Ik bemoei mij nooit met zijn zaken, en ben blij dat ik niet meer in zijn dienst ben. Want ik weet nu wat ik heb, en bij den baas kwam ik toch niet zoo vooruit."

Nu volgde nog een vrij lang gesprek, waarin Kees zijn best deed om zijn vroegeren patroon zoo zwart mogelijk te maken. Allerlei kwaad werd van baas Peter verteld, maar steeds zoo, dat Kees niet kon verweten worden dat hij de zegsman was. Altijd was het: »men zegt," of »er wordt verteld," en zoo meer. Het slot van de zaak was, dat de heer een zeer slechten indruk kreeg van baas Peter en van zijn betrouwbaarheid. Zoo vast geloofde hij in wat Kees had meegedeeld dat hij een dag daarna den baas weten liet, dat het huisje niet meer te koop of te huur was, en hij andere plannen er mee had. Het hielp niet, dat de baas inlichtingen vroeg, en zelf met den rijken heer sprak om hem van besluit te doen veranderen. De eigenaar weigerde beslist.

Zoo had dan Kees zijn zin, alhans voorloopig. Baas Peter moest afzien van uitbreiding zijner zaak, en voorerst zich trachten te behelpen. Al nadenkend begon hij ook eenigsins te begrijpen wie hem zoo telkens in de wielen reed. Het deed hem pijn, en menigmaal gevoelde hij verontwaardiging over het gedrag van zijn vroegeren leerjongen dien hij toch altijd goed behandeld en ten beste geraden had. Het zou hem gemakkelijk zijn gevallen op zijn beurt Kees te dwarsboomen, en allerlei van hem te vertellen dat minder mooi was. Vooral thans was daartoe alle gelegenheid, ook zonder eenigzins onwaarheid te spreken.

Toch zweeg baas Peter stil. Hij las in zijn Bijbel: »Doe wel dengenen die u haten," en ook wist hij wat er geschreven staat over het hoopen van vurige kolen op het hoofd eens vijands. Dit maakte dat hij over Kees en zijn booze werken slechts nu en dan met zijn vrouw en een paar anderen sprak. Maar des te meer sprak hij er over met den Heere in den hemel, en dis liet hem ook niet zonder antwoord.

De heer namelijk wien nog veel andere huizen en veel land op het dorp toebehoorde, was gewoon op den betaaldag voor zijn pachters, zelf eenige uren op het kantoor van den rentmeester te komen, waar hij dan het noodige met hen besprak. Om zeker te zijn van zijn zaak tegenover baas Peter, wilde hij ditmaal eens trachten zijn pachters aan het spreken te krijgen, en dit viel niet moeilijk daar, gelijk het op een dorp gaat, de meesten reeds van het geval gehoord hadden. Nu had de smidsbaas, gelijk wij weten, ook veel vrienden. Deze gaven een goed getuigenis. Maar ook de anderen — en dit trof den eigenaar — wisten eigenlijk van den smid niets kwaads te vertellen. Het was nu duidelijk, dat Kees door wangunst of haat gedreven maar wat had verzonnen, en zeker schijkkelijk had overdreven. De eigenaar, die reeds zoo iets had vermoed, maakte nu weer korte metten, en schreef onmiddelijk aan den baas, dat hij het huisje krijgen kon in eigendom tegen een lagen prijs. En baas Peter talmde niet om, met dank aan God en menschen, van dit aanbod gebruik te maken.

't Was een dikke streep door de rekening van Kees. Hij had gehoopt den baas eens weer een leelijke poets te spelen, erger dan ooit te voren. Hij had bij zijn vrienden er op gezinspeeld, ja er op gesnoefd. Zij op hun beurt hadden gezorgd, dat Kees' boos opzet ruchtbaar werd. En nu na nog geen maand lag alles reeds in duigen. Zoo had de Heere getoond dat Hij machtig is om, gelijk de Schrift zegt, den raad der goddeloozen te vernietigen. Maar Kees was daar thans blind voor. Zijn natuurlijke goedhartigheid was jegens den smid zelfs geheel in haat en nijd verkeerd. En nu moest hij het aanzien dat zijn poging mislukt was, en baas Peter weldra het huisje in bezit kreeg.

Geen wonder dat Kees op den dag toen hij dit vernam toornig en verdrietig was. Zoo was dan zijn plan geheel mislukt, en zou de baas, als hij hoorde hoe Kees gehandeld had, hem nu kunnen uitlachen. Teleurgesteld en neerslachtig ging hij dien avond huiswaarts van de fabriek. Van het plan om tegen over de smederij van baas Peter een eigene op te zetten zou nu wel vooreerst niets komen. En dat hinderde Kees het meest, al verdiende hij ook genoeg om het voorloopig er mee te kunnen stellen.

Thuis gekomen vond hij daar zijn trouwen vriend, den kleermakersknecht, die hem opwachtte, en dadelijk zag dat Kees wat scheelde. 't Was niet noodig lang naar de oorzaak te zoeken. Want Kees wiens hart vol was gaf het licht in allerlei woorden en uitroepen, waardoor de vriend wel niet alles begreep, maar toch genoeg om te kunnen vatten wat er gaande was. Hij trok Kees mee in zijn eigen kamertje, en zeide toen op luchtigen toon:

»Kom, kom, trek je dat niet zoo aan. Doe alsof er niets gebeurd was. Er komt wel weer een gelegenheid om dien smid eens aardig te betrekken. Je wordt hem toch eindelijk de baas. Houd maar moed."

Dat was echter gemakkelijker gezegd dan gedaan, gelijk Kees bij ervaring merking zou.

Want toen het gebeurde ruchtbaar werd, keerden velen zich af van Kees, dien zij vroeger om zijn welwillendheid en goedhartigheid wel hadden mogen lijden. Ook de ouders van Kees waren alles behalve tevreden over hem. Zij misten zijn weekgeld, en daarbij begon hun oudsten zoon, hun trots, thans zijn goeden naam te verliezen.

»Die ongelukkige drank," sprak vader zuchtend, toen Kees weer eens een van zijn bezoeken had gebracht die al zeldzamer werden. »Als het dat niet was zou het wel gaan."

»Zeker" zei moeder. »Onze Kees is niet kwaad, maar door het drinken wordt hij opgewonden en driftig, en dan weet hij niet wat hij zegt en doet. Was er maar wat tegen te doen."

»Ja wat? Maar ik vrees dat Kees, sinds hij ons huis verliet, op een slechte leerschool is gekomen. De vriendschap met dien kleermaker bevalt mij niet. Want zoo ik hoor is dat een eerste drinker."

Hoogenbiek.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

De inkomsten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs moeten vermeerderen, want de uitgaven stijgen belangrijk. Stijgen door het vermeerderen van het aantal professoren, stijgen bovendien door de verhoogde uitgaven voor traktementen van Hoogleeraren en anderen aan de Vereeniging verbonden.

Immers het geld is minder waard. Een contributie van *f* 25 vóór 10 jaar, zou nu ten minste 25 pCt. hooger moeten zijn.

Wanneer allen die de Vereeniging met bijdragen steunen, hunne contributie dus met 25 pCt. tot 50 pCt. verhoogen, komen we nog niet verder dan wij waren. Zij die thans bijdragen en dat sedert jaren doen, moeten hunne contributie verhoogen en dan moet het aantal leden en contribuanten vermeerderen. Zoo denkt men in Groningen er over en zoo doet men ook.

De actie blijft daar, dank zij de voortdurende medewerking van het Provincial Comité en van den voortvarenden vertegenwoordiger van dat Comité, den heer J. van der Blom, flink voortgaan.

Gedurende zeven weken steeg de contributie met *f* 1413.50.

Maar niet alleen in Groningen, op tal van plaatsen vormen zich comité's die voor verhooging van contributiën en vermeerdering van contribuanten aan 't werk gaan.

In de vorige week werd te Leerdam een samenkomst gehouden van belangstellende broeders uit de »Vijfheerenlanden".

Ds. S. O. Los had bereidwillig de leiding der vergadering op zich genomen en ging, nadat door de vergadering gezongen was Psalm 118 : 11, in gebed voor.

Verschillende belangen werden besproken. Erkend werd dat er meer moest, maar ook meer kon, en besloten dat er ook meer zal gedaan worden.

Alle broeders verbonden zich om hunne contributie met 25 pCt. te verhoogen. Te besluiten om ook voor alle begunstigers deze verhooging in te voeren, vond men wat gewaagd.

Wel zou er op aangestuurd worden, en er was goede hoop, dat de contribuanten hunne toestemming niet zouden onthouden.

Een comité werd gevormd, waarvan Ds. S. O. Los als voorzitter en Ds. M. A. Pernis als secretaris zullen fungeeren.

In elke plaats zal een subcomité optreden om op deze wijze de plaatsen in het district gelegen, te bewerken.

Dat er nog kunnen gewonnen worden blijkt, wanneer gelet wordt op het aantal toegelatenen tot het H. Avondmaal en het aantal contribuanten; het eerste getal is ruim 1300, terwijl niet meer dan 140 personen als contribuanten bekend zijn.

Het voorstel van een der aanwezigen, luidende: »de vergadering, overtuigd dat de contributiën voor de Ver. voor Hooger Onderwijs op Ger. grondslag belangrijk moet worden verhoogd, besluit geen geoorloofd middel onbeproefd te laten om in de Vijfheerenlanden c.a. de contributiën met ten minste 25 pCt. te verhoogen."

Na dankgebed, waarin Ds. M. A. Pernis voorging, werd dit samenzijn gesloten.

Des avonds te zeven uur werd eene openbare samenkomst gehouden, waarin Ds. C. W. J. van Lummel voorging.

Vergadering van de Classis Dordrecht op 6 Februari 1919.

Door de roepende kerk van 's-Gravendeel werd deze vergadering op de gebruikelijke wijze geopend. Alle K. K. der classis bleken wettig vertegenwoordigd. Als leden van het moderamen namen zitting Ds. v. Rennes als praeses, Ds. de Kruijter als assessor, Ds. Meynen als scriba.